

Rapportage 2010
Steunpunt taal en rekenen mbo

Steun in de rug
bij intensivering van taal en rekenen in het mbo

Inhoud

Voorwoord

1. Het Steunpunt in 2010

2. Activiteiten

3. Afsluiting

Voorwoord

Het verhogen van de taal- en rekenprestaties in het mbo vraagt een lange adem van alle betrokkenen. De onderwijsinstellingen in het mbo staan de komende jaren voor de stevige klus hun onderwijs aan te passen aan de eisen die met de referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen aan de opleidingen zijn gesteld. De invoering van centraal ontwikkelde examens vanaf 2013/2014 vraagt nu al veel van de scholen. Het Steunpunt taal en rekenen mbo staat de komende jaren klaar om instellingen waar mogelijk te ondersteunen bij dit complexe proces. Het is verheugend te constateren dat scholen inmiddels de weg naar het Steunpunt goed weten te vinden. Duidelijk is dat er 'in het veld' onverminderd sprake is van een grote behoefte aan informatie en uitwisseling van kennis. Dit jaarverslag bevat een overzicht van de activiteiten die het Steunpunt in 2010 in dit kader heeft verricht.

Ede, 1 november 2010

1

Het Steunpunt taal en rekenen mbo in 2010

Na het startjaar 2009, waarin het opzetten van de basisinfrastructuur van het Steunpunt veel aandacht vroeg, was er in het jaar 2010 alle ruimte voor het concreet ondersteunen van mbo-instellingen bij de inrichting van het taal- en rekenbeleid. Veel aandacht ging uiteraard uit naar de implementatieplannen die scholen in het kader van het Uitvoeringsplan taal en rekenen mbo voor 1 april 2010 hebben opgesteld. Met deze implementatieplannen beschikken alle scholen over een concrete, meerjarige agenda voor de ontwikkeling van hun taal- en rekenbeleid. Het Steunpunt heeft scholen waar mogelijk ondersteund bij het opstellen van het implementatieplan. Het tweede thema dat het afgelopen jaar veel aandacht vroeg, was de voorbereiding op de invoering van de centraal ontwikkelde examens. Deze zeer wezenlijke verandering in de manier van examineren vraagt veel van de onderwijsinstellingen. Op tal van manieren probeert het Steunpunt scholen hierbij te ondersteunen. De komende tijd zal dit onderwerp hoog op de agenda van de mbo-instellingen, en dus ook van het Steunpunt, blijven staan.

Werkwijze

Bij de ondersteuning van de onderwijsinstellingen houdt het Steunpunt nauwgezet vast aan de in het startplan van april 2009 vastgelegde werkwijze. Het Steunpunt opereert zoveel mogelijk vraaggericht. De basisdienstverlening bestaat in de eerste plaats uit het bieden van actuele beleidsinformatie aan betrokkenen. Dit gebeurt via de website www.steunpuntaalenrekenenmbo.nl en de helpdesk. Periodiek stelt het Steunpunt 'Servicedocumenten' op, waarin belangrijke informatie beknopt en helder wordt weergegeven. Via 'Flitsbijeenkomsten' worden betrokkenen zo nodig extra geïnformeerd. Daarnaast stimuleert het Steunpunt kennisdeling, onder andere via de [MBO 2010 Marktplaats](#) en het [Portaal taal en rekenen mbo](#), door netwerken voor taal en rekenen bijeen te brengen en door werkconferenties te organiseren. Het Steunpunt brengt voorts in beeld welke ondersteuning voor scholen op de markt beschikbaar is en stimuleert bij geconstateerde hiaten de ontwikkeling van extra instrumenten. Voor het ministerie van OCW heeft het Steunpunt ook een 'radarfunctie'. Als zich in de praktijk knelpunten voordoen, ontvangt het ministerie via het Steunpunt hierover snel signalen. Zo versterken beleid en uitvoering elkaar en wordt geborgd dat de balans tussen ambitie en haalbaarheid niet verstoord raakt.

Organisatie

In de organisatie van het Steunpunt heeft zich een wijziging voorgedaan. Het coördinatieteam is per 1 november 2010 uitgebreid met een adviseur moderne vreemde talen. In het grootste deel van 2010 bedroeg de totale formatieomvang ca. 3,5 fte, flexibel inzetbaar. De coördinatie van het Steunpunt taal en rekenen mbo is ook verantwoordelijk voor de coördinatie van het Steunpunt taal en rekenen vo.

2 Activiteiten

In 2010 werden de activiteiten van het Steunpunt, net als in 2009, voor een belangrijk deel bepaald door de directe en indirecte uitvloeisels van de brief van staatssecretaris Van Bijsterveldt van 22 december 2008 over het referentiekader taal en rekenen, diagnostische toetsen en de invoering van centraal ontwikkelde examens. Ook de implementatieplannen die mbo-instellingen op dienden te stellen in het kader van de eind 2009 gepubliceerde *Regeling Intensivering Nederlandse taal en rekenen mbo* stonden in 2010 prominent op de agenda. Hierdoor lag in 2010 voor het Steunpunt het accent, naast de ondersteunende functie, nadrukkelijker op de beleidsontwikkeling in het mbo.

Hieronder een overzicht van de in 2010 door het Steunpunt Taal en Rekenen mbo ontplooidde activiteiten.

Helpdesk

Tot de basisinfrastructuur van het Steunpunt behoort de helpdesk. Instellingen kunnen, telefonisch of via het vragenformulier op www.steunpunttaalenrekenenmbo.nl, 24 uur per dag met hun vragen terecht bij de beleidsadviseurs van het Steunpunt. Dagelijks krijgt het Steunpunt op deze manier meerdere vragen en verzoeken binnen. De helpdesk voorziet hiermee duidelijk in een behoefte, getuige ook onderstaande e-mailreacties.

'Dank voor het antwoord en het document. Om onze docenten helderheid te geven in de exameneisen, zijn deze gegevens van groot belang.'

'Bedankt voor de snelle reactie. Ik ga er mee aan de slag. Ik ben contactpersoon en blijf graag aangesloten bij de ontwikkelingen!'

'Bedankt voor het heldere antwoord en de bijgevoegde link. Bijzonder nuttig voor de inhoud van ons handboek AKA/PrO-examens.'

Met afstand de meeste vragen die het Steunpunt in 2010 ontving, hadden betrekking op de invoering van de centraal ontwikkelde examens en het implementatieplan. De helpdesk kreeg verder ook veel vragen over moderne vreemde talen in het mbo. Naar verwachting worden hiervoor vanaf cohort 2011 aanvullende eisen vastgelegd in wet- en regelgeving. Het Steunpunt startte in 2010 dan ook met de voorbereiding van het ondersteunen van mbo-instellingen op dit vlak - zie het onderdeel Ondersteuning moderne vreemde talen (MVT), verderop in deze rapportage.

Bijlage 1

De bijlage 'Vraag en antwoord – Steunpunt taal en rekenen mbo' bevat een compleet overzicht en een analyse van de vragen die tot en met oktober 2010 binnenkwamen bij de helpdesk van het Steunpunt. Hierin zijn alleen de vragen opgenomen die binnenkwamen via de website. Daarnaast wordt het Steunpunt tientallen keren per week telefonische benaderd met vragen over taal- en rekenonderwijs.

Website

De website www.steunpuntaalenrekenenmbo.nl speelt een belangrijke rol bij de dienstverlening van het Steunpunt. Bezoekers kunnen hier terecht voor het laatste nieuws, actuele beleidsontwikkelingen, relevante wijzigingen in wet- en regelgeving, veel gestelde vragen, etc. Ook stelt het Steunpunt via de site 'Servicedocumenten' beschikbaar.

De website en de helpdesk zijn complementair. De helpdesk verwijst instellingen regelmatig naar de site voor aanvullende informatie of documentatie en omgekeerd nemen instellingen na het lezen van informatie op de site contact op met de helpdesk met vragen over specifieke aspecten van het taal- en rekenbeleid.

Mbo-instellingen weten de website van het Steunpunt goed te vinden (figuur 1). Gebruikers waarderen in het bijzonder de actualiteit en de volledigheid van de website. In het najaar van 2010 evalueert het Steunpunt de website, waarbij onder meer kritisch gekeken wordt naar gebruiksvriendelijkheid en overzichtelijkheid.

Figuur 1: Bezoekersaantallen website Steunpunt taal en rekenen mbo (januari – september 2010)

	<i>Aantal bezoekers</i>	<i>Unieke bezoekers</i>	<i>Gemiddeld per dag</i>
<i>Januari</i>	4263	2591	136
<i>Februari</i>	4892	2988	175
<i>Maart</i>	5747	3694	185
<i>April</i>	5070	3176	169
<i>Mei</i>	3688	2298	119
<i>Juni</i>	5657	3228	189
<i>Juli</i>	2698	1616	87
<i>Augustus</i>	2643	1520	38
<i>September</i>	6693	4147	223

Servicedocumenten

Het Steunpunt ziet informeren als een van zijn belangrijkste taken. Actuele ontwikkelingen die relevant zijn voor het mbo-veld, communiceert het Steunpunt meestal direct per e-mailnieuwsbrief, het 'Flitsbericht'. Uitgebreider zijn de Servicedocumenten, waarin voor het mbo relevante informatie uit brieven van OCW of andere beleidsstukken handzaam wordt samengevat en toegelicht of schematisch uiteen wordt gezet. Zowel de Flitsberichten als de Servicedocumenten zijn uiteraard ook via de website van het Steunpunt beschikbaar. De Servicedocumenten worden daarnaast ook 'fysiek' verspreid, tijdens conferenties, bijeenkomsten etc.

In 2010 publiceerde het Steunpunt onderstaande Servicedocumenten:

- *Servicedocument regelgeving referentieniveaus*: Een samenvatting van de Wet referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen, die onder meer het Besluit referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen (en de bijbehorende AMVB's) en het Examenbesluit beroepsopleidingen WEB omvat. Het servicedocument bevat (blauw, gecursiveerd) een beperkte toelichting.
- *Hoe zit het met vreemde talen?*: Zowel bij MBO 2010 als bij het Steunpunt kwamen veel vragen binnen over hoe het zit met de moderne vreemde talen in het mbo. Het servicedocument geeft hierop een antwoord.
- *Hoofdpijnen brief 29 januari 2010: implementatie referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen in het mbo*: In dit document geeft het Steunpunt een kernachtige samenvatting van de, voor mbo-instellingen relevante, nieuwe informatie uit de brief 'Implementatie referentieniveaus taal en rekenen mbo'.
- *Slaag-zakregeling mbo bij COE taal en rekenen*: Op 21 januari 2010 heeft staatssecretaris Van Bijsterveldt het concept-examenbesluit beroepsopleidingen WEB naar de Tweede Kamer gestuurd. Dit servicedocument vat een en ander samen.
- *Servicedocument Examinering Nederlandse taal en rekenen vanaf cohort 2010 – Generiek versus beroepsspecifiek*: Toelichting over de examinering van generieke taal- en rekenvaardigheden voor mbo 4 t/m 2012/2013 en voor mbo 1, 2 en 3 t/m 2013/2014.
- *Cohortenschema taal en rekenen september 2010*: Een schema waarin, per niveau, cohort en jaar van examinering, een overzicht wordt gegeven van de (voorgenomen) regelgeving.

Flitsberichten

Actuele ontwikkelingen die relevant zijn voor het mbo-veld, communiceert het Steunpunt meestal direct per e-mailnieuwsbrief, het 'Flitsbericht'. Deze gaan doorgaans over een actueel onderwerp en kunnen op zeer korte termijn worden samengesteld en verspreid. Wordt duidelijk dat onderwijsinstellingen behoefte hebben aan extra toelichting op (actuele) ontwikkelingen, dan organiseert het Steunpunt een zogeheten 'Flitsbijeenkomst'.

Bijeenkomsten en conferenties

Flitsbijeenkomsten

Het Steunpunt organiseert zogeheten 'Flitsbijeenkomsten' zodra duidelijk wordt dat onderwijsinstellingen behoefte hebben aan extra toelichting op (actuele) ontwikkelingen. Met name in de beginfase van het Steunpunt bleek er bij scholen veel behoefte te zijn aan extra informatie.

In 2010 organiseerde het Steunpunt nog maar één Flitsbijeenkomst, rond het thema examinering taal en rekenen in het mbo. Tijdens deze bijeenkomst, op 12 februari, gaven Marjo Jansen (OCW) en Jan Paul de Vries (CvE) een toelichting op respectievelijk de referentieniveaus en de invoering van centraal ontwikkelde examens.

De bijeenkomst werd bezocht door 181 deelnemers, waarvan er 151 werkzaam waren bij reguliere mbo-instellingen en 30 afkomstig waren van andere organisaties (waaronder uitgeverijen, niet bekostigde instellingen, OCW etc.).

De presentaties van Marjo Jansen en Jan Paul de Vries werden na de bijeenkomst beschikbaar gesteld via de [site](#) van het Steunpunt.

Conferenties

Het stimuleren en faciliteren van kennisdeling is een van de speerpunten van het Steunpunt. De conferenties die het Steunpunt in 2010 – al dan niet in samenwerking met andere partijen – organiseerde, boden instellingen hiertoe een platform. Tijdens deze conferentie stonden de Wet referentieniveaus taal en rekenen en de invoering van centraal ontwikkelde examens centraal. Een derde conferentie, Tijd voor rekenen, staat gepland voor 2 december 2010.

Landelijke taaldag 'Taal is cruciaal: de verbinding centraal'

Op 12 maart 2010 organiseerde het Steunpunt samen met de Herontwerpschool en de Taalcoach Academie (ITTA), het Netwerk Taal (SLO) en het Platform Taal in mbo (CINOP) de landelijke taaldag 'Taal is cruciaal: de verbinding centraal'. Tijdens deze bijeenkomst stond de verbinding tussen managers, beleidsmedewerkers, taalcoaches en docenten in het mbo centraal. Naast taalontwikkeling in algemene zin, werd hierbij ook uitgebreid ingegaan op de implementatieplannen. Daarnaast lichtte een aantal mbo-instellingen de reeds vervaardigde implementatieplannen toe.

'Taal is cruciaal: de verbinding centraal' werd bezocht door 212 deelnemers uit 95 verschillende instellingen, waarvan 42 bekostigde mbo-instellingen en 53 andere organisaties (waaronder uitgeverijen, niet-bekostigde instellingen, organisaties voor onderwijsondersteuning, etc.).

De conferentie leverde een groot aantal documenten en presentaties op die direct na 'Taal is cruciaal' beschikbaar werden gesteld via de site van [Herontwerpschool](#).

Werkconferentie 'Examineren taal en rekenen'

Op 8 en 17 juni 2010 vonden in Utrecht en Eindhoven de werkconferenties 'Examineren taal en rekenen' plaats. Het Steunpunt organiseerde deze conferenties samen met het College voor Examens, de MBO Raad, de Herontwerpschool en saMBO-ICT. Doel van de conferenties was de betrokken partijen binnen mbo-instellingen (ICT, examenbureau en beleid) te informeren over wat hen te wachten staat bij de invoering van de centraal ontwikkelde examens.

Komende jaren maken de mbo-instellingen zich op voor de invoering van centraal ontwikkelde examens Nederlands en rekenen en instellingsexamens voor de onderdelen die (nog) niet centraal geëxamineerd worden. Vanaf het schooljaar 2013/2014 telt deze examinering mee voor diplomering op niveau 4. Dit vraagt de nodige voorbereiding van de mbo-instellingen. Niet alleen onderwijsinhoudelijk maar ook qua logistiek en ICT.

De werkconferenties 'Examineren taal en rekenen' werden bezocht door in totaal 162 deelnemers uit 87 verschillende instellingen en organisaties, waaronder 44 bekostigde mbo-instellingen.

De presentaties die werden gehouden tijdens de bijeenkomsten in Utrecht en Eindhoven, zijn beschikbaar gesteld via de [site](#) van het Steunpunt. Daarnaast werd uitgebreid verslag gedaan van de

werkconferenties in een speciale [uitgave](#) van het Steunpunt die verscheen in augustus 2010. Deze is met een begeleidende brief verzonden naar alle CvB's en contactpersonen.

Bijeenkomst Contactpersonen Centraal Ontwikkelde Examens

Het College van Examens, het Steunpunt taal en rekenen mbo en contactpersonen van diverse mbo-instellingen kwamen op 13 september bij elkaar in Utrecht. Op de agenda stond het verhelderen van de rol van de contactpersonen bij de concretisering van beleid voor taal en rekenen. Er werd gesproken over de rol van de contactpersonen bij de implementatie van centraal ontwikkelde examens (COE) en ook werd de behoefte aan ondersteuning daarbij in kaart gebracht.

De bijeenkomst voor contactpersonen COE werd bezocht door 80 deelnemers, waarvan er 70 werkzaam waren bij 32 bekostigde mbo-instellingen en de overige bij niet-bekostigde instellingen.

De presentatie van de bijeenkomst werd na afloop gepubliceerd op de site van het Steunpunt.

In totaal waren 51 bekostigde mbo-instellingen vertegenwoordigd bij ten minste één van de examenbijeenkomsten van juni en september.

Netwerken

De netwerken taal en rekenen zijn van groot belang voor het Steunpunt. Ze bieden een platform om docenten direct en actief te betrekken bij ontwikkeling en uitvoering van beleid. De grootste opbrengst van de netwerken zijn de netwerken zelf. De netwerken komen bij elkaar zo vaak als daaraan behoefte is: de bijeenkomsten zijn altijd een middel, nooit een doel op zich.

Netwerken taal

Het Steunpunt stimuleert en faciliteert de samenhang tussen de reeds bestaande taalnetwerken van ITTA (Mbo Taalcoach Academie), CINOP (Platform Taal in mbo) en het Netwerk Taal van het Nationaal Expertisecentrum Leerplanontwikkeling (SLO). Dit heeft geleid tot een 'Denktank Taal' die geregeld bij elkaar komt. Op deze manier worden alle doelgroepen 'bediend': taaldocenten, taalcoaches en managers en beleidsmedewerkers. De drie netwerken trokken ook samen op bij de conferentie 'Taal is cruciaal', die in maart 2010 werd georganiseerd in samenwerking met het Steunpunt en de Herontwerpschool.

Netwerken rekenen

Het doel van deze door het Steunpunt gecoördineerde netwerkstructuur is op de eerste plaats het delen en verspreiden van kennis. Hiertoe bestaat 'Rekenen in mbo' uit drie lagen:

- een 'pioniersgroep' van acht ROC's die een voortrekkersrol vervullen als het gaat om de ontwikkeling en uitvoering van rekenbeleid;
- drie regionale subnetwerken die (relatief gezien) aan het begin staan van ontwikkeling en implementatie van (breed) rekenbeleid;
- een expertgroep, met daarin vertegenwoordigers van ondersteunende organisaties als CINOP en het Freudenthal Instituut.

Het Steunpunt organiseerde in 2010 drie series bijeenkomsten van de regionale subnetwerken: in maart, juni en oktober. Daaraan namen 530 mensen deel, die afkomstig waren uit 65 bekostigde mbo-instellingen en uit evenzovele andere instellingen en organisaties.

Implementatie ‘Intensivering Nederlandse taal en rekenen mbo’

In november 2009 werd de ‘Regeling intensivering Nederlandse taal en rekenen mbo’ gepubliceerd. Deze regeling maakt deel uit van de campagne van het ministerie van OCW om samen met de onderwijsinstellingen te bereiken dat leerlingen in alle onderwijssectoren beter gaan presteren in Nederlandse taal en rekenen. In het kader van deze regeling wordt tot en met 2013 jaarlijks ruim 50 miljoen euro aan mbo-instellingen ter beschikking gesteld om het taal- en rekenniveau van deelnemers te vergroten.

Implementatieplannen

Instellingen die voor deze financiering in aanmerking willen komen, moesten een implementatieplan taal en rekenen mbo indienen. Hierin beschrijft de instelling hoe het taal- en rekenbeleid wordt ontwikkeld, waaraan de extra financiële middelen worden besteed en hoe de effecten van de extra onderwijsinspanningen worden gemeten. Instellingen mogen zelf beslissen hoe zij de extra middelen investeren (extra onderwijstijd, aanpassingen in didactiek en pedagogiek, professionalisering docenten). Wel verwacht OCW dat instellingen hun uitgaven in het kader van de regeling jaarlijks verantwoorden.

Ondersteuning

Direct na de publicatie van de ‘Regeling intensivering Nederlandse taal en rekenen mbo’ organiseerde het Steunpunt een Flitsbijeenkomst waarin de inhoud werd toegelicht. Ook verscheen een zogeheten ‘Servicedocument’ met de belangrijkste punten uit de regeling en werd op de site van het Steunpunt een overzicht opgenomen met veel gestelde vragen (FAQ). Het Steunpunt liet twee instrumenten ontwikkelen om instellingen te ondersteunen bij de ontwikkeling van hun implementatieplan: het webbased systeem ‘ICO taal en rekenen mbo’ (zie het onderdeel Producten, verderop in deze rapportage) en een handreiking met een uitgebreide (voorbeeld)inhoudsopgave, met toelichting en voorbeelden.

Analyse en feedback

In opdracht van het ministerie van OCW heeft het Steunpunt de in totaal 65 ingediende implementatieplannen grondig geanalyseerd. OCW wilde hiermee een beeld krijgen van het landelijke taal- en rekenbeleid in het mbo. Dit landelijke beeld fungeerde vervolgens als ‘blauwdruk’ voor de analyse van de implementatieplannen en de terugkoppeling daarvan aan de individuele instellingen. Ook leverde de analyse van de implementatieplannen het Steunpunt concrete informatie op over de behoefte aan ondersteuning die ontstaat als de beschreven beleidsontwikkelingen en geplande activiteiten worden uitgevoerd.

Van de analyse van de implementatieplannen werd de balans opgemaakt in de in het najaar 2010 verschenen ‘Rapportage analyse implementatieplannen taal en rekenen mbo’. Een samenvatting hiervan wordt in de vorm van een Servicedocument beschikbaar gesteld aan de instellingen. Goede

voorbeelden en originele benaderingen uit de implementatieplannen zijn gebundeld in een 'Bloemlezing', die eind 2010 gepubliceerd wordt.

Bijlage 2

De 'Rapportage analyse implementatieplannen taal & rekenen mbo' bevat de resultaten van de analyse van de ingediende implementatieplannen.

Implementatie Centraal Ontwikkelde Examens

Eind 2009 stuurde de toenmalige staatsecretaris van OCW, Van Bijsterveldt, een brief aan de Tweede Kamer waarin het besluit werd toegelicht om voor het mbo centraal ontwikkelde examens in te voeren voor taal en rekenen. Het voordeel daarvan is dat 'de samenleving' veel vertrouwen heeft in centrale examens, dat deze examens goed te vergelijken zijn met de examens voor het voortgezet onderwijs en dat de kwaliteit van de examens geborgd kan worden. De centraal ontwikkelde examens, die digitaal worden afgenomen, worden geleidelijk, en in nauwe samenwerking met het veld, geïmplementeerd. In het schooljaar 2013/2014 moeten taal en rekenen op het niveau mbo-4 centraal worden geëxamineerd.

Volgens de CvE-brochure 'Naar centraal ontwikkelde examens Nederlandse taal en rekenen' heeft de invoering van centraal ontwikkelde examens veel gevolgen voor mbo-instellingen:

- *Inhoudelijk:* Meet de toets wat hij moet meten en is de juiste cesuur vastgesteld?
- *Technisch:* Wat moet er gebeuren om op alle onderwijsinstellingen de COE's met de ontwikkelde examensoftware af te kunnen nemen (ICT-voorzieningen, hardware, software)?
- *Organisatorisch:* Wat moet er binnen de onderwijsinstellingen georganiseerd worden om centraal ontwikkelde examens af te nemen (denk aan: het plannen en organiseren van de examens, het organiseren van de correcties en het omzetten van scores in cijfers)?
- *Procedureel:* Welke regels moeten er volgens het Examenbesluit Beroepsopleidingen WEB opgesteld.

Het Steunpunt taal en rekenen mbo is nauw betrokken bij de informatievoorziening rondom de invoering van centraal ontwikkelde examens:

Contactpersonen

Het Steunpunt was in 2010 verantwoordelijk voor de aanmelding van instellingscontactpersonen. De invoering van centraal ontwikkelde digitale examens taal en rekenen in het mbo vraagt om goede samenwerking tussen verschillende betrokkenen binnen de instelling. Examenorganisatie, ICT-voorzieningen, beleid en onderwijs moeten in een nauw en zorgvuldig samenspel worden ingericht. De organisatie- en communicatiestructuur van instellingen verschilt enorm. Het is daarom belangrijk dat er per instelling een contactpersoon is, één aanspreekpunt voor alle zaken die betrekking hebben op centraal ontwikkelde examens. Zij of hij weet welke informatie voor wie van belang is en kan er dan ook voor zorgen dat alle essentiële informatie tijdig op de juiste plaatsen en bij de juiste personen

binnen de instelling terechtkomt. De informatievoorziening van het Steunpunt rondom COE richt zich op de eerste plaats op de contactpersonen.

Flitsberichten

Met Flitsberichten aan bovengenoemde contactpersonen bereikt het Steunpunt snel en effectief degenen die binnen instelling aanspreekpunt/coördinator zijn voor de implementatie van centraal ontwikkelde examens. De contactpersonen worden in deze e-mailnieuwsbrieven bijgepraat over relevante ontwikkelingen, opgeroepen om mee te denken over bijvoorbeeld de pilot-examens of geattendeerd op speciale bijeenkomsten over centrale examinering.

Bijeenkomsten

Tijdens speciale (regionale) bijeenkomsten informeert het Steunpunt betrokkenen/contactpersonen over nieuwe ontwikkelingen of andere relevante zaken op het gebied van het implementatietraject centrale examinering. Zo organiseerde het Steunpunt op 13 september, samen met het College van Examens, een bijeenkomst in Utrecht. Op de agenda stond het verhelderen van de rol van de contactpersonen bij de concretisering van beleid voor taal en rekenen. Er werd gesproken over de rol van de contactpersonen bij de implementatie van centraal ontwikkelde examens (COE) en ook werd de behoefte aan ondersteuning daarbij in kaart gebracht. De bijeenkomst voor contactpersonen COE werd bezocht door 80 deelnemers, waarvan er 70 werkzaam waren bij bekostigde mbo-instellingen en de overige bezoekers afkomstig waren van niet-bekostigde instellingen.

Samenwerking met 'derden'

De activiteiten van het Steunpunt zijn onderdeel van een breed scala aan initiatieven waarmee het ministerie van OCW de prestaties van leerlingen op het gebied van taal en rekenen wil verbeteren. Het Steunpunt werkt dan ook nauw samen met andere organisaties die, in opdracht van OCW, actief zijn op het gebied van taal en rekenen.

Met de [MBO Raad](#) overlegt het Steunpunt zowel op bestuurlijk als inhoudelijk niveau. Met het procesmanagement [MBO 2010](#) vindt, alleen al door de organisatorische verwevenheid en de fysieke nabijheid, voortdurend informatie-uitwisseling en overleg plaats. Daarnaast ging in februari 2010 het Steunpunt taal en rekenen vo van start, waarmee nauw wordt samengewerkt.

Hieronder een overzicht van overige organisaties (in willekeurige volgorde) waarmee het Steunpunt een structureel samenwerkingsverband heeft.

- *Ministerie van OCW*
Het [ministerie van OCW](#) is opdrachtgever van het Steunpunt. Het Steunpunt heeft voor het ministerie ook een radarfunctie: wat speelt er in de instellingen op het gebied van taal en rekenen dat van belang is voor de beleidsontwikkeling en beleidsuitvoering?
- *Nationaal Expertisecentrum Leerplanontwikkeling (SLO)*
In opdracht van het ministerie van OCW coördineert SLO het project [Inhaalslag Taal en rekenen](#). In dit project werken partijen samen die ondersteuning bieden op het gebied van de nieuwe regelgeving rondom taal en rekenen. In dit verband wordt een aantal keer per jaar een

'Instellingenoverleg' georganiseerd. Het Steunpunt participeert in dit overleg. Daarnaast is regelmatig overleg met SLO gericht op afstemming van informatie en advies over de ontwikkelingen rond taal en rekenen. De SLO beheert de OCW- website www.taalenrekenen.nl over de referentieniveaus en doorlopende leerlijnen taal en rekenen. Het Steunpunt neemt deel in de redactieraad. De SLO participeert ook in de denktank taal. Vanuit die hoedanigheid was de SLO medeorganisator van de conferentie Taal is Cruciaal: de verbinding centraal!

- *Expertisecentrum Beroepsonderwijs (ECBO)*
[ECBO](#) onderzoekt (de effecten van) taal- en rekenbeleid in het mbo. Het Steunpunt zit in de klankbordgroep.
- *Cito*
[Cito](#) heeft in opdracht van het ministerie van OCW diagnostische toetsen ontwikkeld. Deze worden via de website van het Steunpunt ter beschikking gesteld aan de scholen. Daarnaast ontwikkelt Cito in opdracht van het College voor Examens ook de centraal ontwikkelde examens (COE) voor taal en rekenen. Cito en Steunpunt nemen beide deel aan de werkgroep COE.
- *College voor Examens (CvE)*
Het [CvE](#) is verantwoordelijk voor de examens rekenen en taal in het mbo en daarmee ook voor de invoering van centraal ontwikkelde examens. Het Steunpunt en het CvE hebben intensief overleg over het informeren hierover van de mbo-instellingen. Het CvE organiseert de werkgroep COE, waarin het Steunpunt participeert. Zodra er nieuwe informatie beschikbaar is vanuit het CvE, wordt dit (door middel van een Flitsbericht) door het Steunpunt aan de scholen gecommuniceerd. Daarnaast organiseren CvE en Steunpunt samen bijeenkomsten over de implementatie van COE.
- *MBO-Raad*
De [MBO-Raad](#) vertegenwoordigt de belangen van het mbo-veld, waarbij de ontwikkelingen rond taal en rekenen op dit moment volop in de schijnwerpers staan. Hierover is veelvuldig contact tussen het Steunpunt en de MBO-Raad.
- *Steunpunt taal en rekenen vo*
Sinds februari 2010 is het Steunpunt taal en rekenen vo actief. Bestuurlijk is dit Steunpunt bij dezelfde stichting ondergebracht als het Steunpunt taal en rekenen mbo. Beide Steunpunten zijn op dezelfde locatie gehuisvest en werken nauw samen. Wekelijks is er werkoverleg en ook tussendoor is er veel contact.

Verder onderhield het Steunpunt in 2010 contact met:

- [Actis Advies](#)
Actis Advies ontwikkelde in opdracht van het Steunpunt het Overzicht Aanbod Taal en Rekenen mbo. Dit overzicht is in februari 2010 vernieuwd. Een nieuwe update wordt eind 2010 verwacht.
- [APS](#)
APS neemt deel aan de expertgroep Rekenen. Daarnaast ontwikkelt APS een digitaal leermiddel voor zwakke rekenaars: GoedRekenen. Ook heeft APS 'rekenposters' ontwikkeld die door het Steunpunt verspreid worden.
- [Bureau ICE](#)
Bureau ICE ontwikkelt toetsen voor taal en rekenen. Hierover vindt overleg plaats en daarnaast verzorgt Bureau ICE regelmatig workshops tijdens bijeenkomsten van het Steunpunt. Bureau ICE is tevens een van de ontwikkelaars van het diagnostiserend/remediërend taalprogramma Taal de baas.

- [CED-Groep](#)
CED-Groep heeft in opdracht van het Steunpunt samen met Ideeën & Media het instrument ICO ontwikkeld. Ook schreef de CED-Groep samen met het Steunpunt de Handreiking Instellingsexamens.
- [CINOP](#)
CINOP participeert in de door het Steunpunt georganiseerde expertgroep Rekenen en de denktank Taal. Daarnaast schreef CINOP de Handreiking implementatieplannen. Steunpunt en CINOP hebben regelmatig contact. CINOP was ook medeorganisator van de conferentie Taal is cruciaal en voert tevens de projectleiding van het project Leesbevordering.
- *Colo/Kenniscentra Beroepsonderwijs Bedrijfsleven*
[Colo/Kenniscentra Beroepsonderwijs Bedrijfsleven](#) zijn verantwoordelijk voor het ontwikkelen van kwalificatiedossiers, een belangrijk onderdeel van de competentiegerichte opleidingsstructuur van het mbo. Er is contact over de plaats van taal en rekenen in de kwalificatiedossiers en het Steunpunt verzorgt regelmatig presentaties tijdens bijeenkomsten.
- [Freudenthal Instituut](#)
Het Freudenthal Instituut ontwikkelt samen met APS en CINOP, in opdracht van het Steunpunt, de brochure Drieslag Rekenen. Het Freudenthal Instituut en APS ontwikkelden, eveneens in opdracht van het Steunpunt, de handleiding Rekenen en AKA. Het Freudenthal Instituut participeert ook in de expertgroep Rekenen.
- [Groep Educatieve Uitgeverijen](#)
Het Steunpunt participeert in een overleg van de GEU over taal- en rekenmaterialen.
- [Ideeën en Media](#)
I&M heeft samen met CED-Groep in opdracht van het Steunpunt het digitale instrument ICO ontwikkeld. ICO ondersteunde instellingen bij het schrijven, uitvoeren en evalueren van hun implementatieplannen.
- [ITTA](#)
ITTA participeert in de denktank Taal en verzorgt regelmatig workshops en presentaties tijdens bijeenkomsten van het Steunpunt. ITTA was medeorganisator van de conferentie Taal is cruciaal en is een van de ontwikkelaars van het diagnosticerend/remediërend taalprogramma Taal de baas. Het Steunpunt ondersteunde daarnaast in het schooljaar 2009-2010 ITTA's MBO Taalcoach Academie.
- [Kennisnet](#)
Kennisnet ontwikkelde samen met het Steunpunt het Portaal taal en rekenen mbo.
- [Project VM2](#)
Het Steunpunt verzorgde presentaties tijdens landelijke bijeenkomsten van het Project VM2 over de doorlopende leerlijnen taal en rekenen.
- [Stichting Lezen](#)
Stichting Lezen en het Steunpunt zijn opdrachtgever van het project Leesbevordering, waarvan de projectleiding in handen is van CINOP. Dit project heeft geresulteerd in een docentenhandleiding en workshops voor studenten SPW en Onderwijsassistent over het bevorderen van lezen bij kinderen.
- [Stichting Platforms VMBO](#)
Het Steunpunt verzorgde bij platformbijeenkomsten presentaties over ontwikkelingen op het gebied van taal- en rekenonderwijs.

Agenda voor derden

Relevante activiteiten van organisaties waarmee het Steunpunt in contact staat, worden vermeld in de 'Agenda voor derden' (onder de menuoptie Bijeenkomsten op de [site](#) van het Steunpunt). De activiteiten worden desgewenst nader toegelicht onder de menuoptie Ondersteuning.

Producten

Het Steunpunt taal en rekenen mbo initieert activiteiten waarmee een impuls wordt gegeven aan de intensivering van het taal- en rekenonderwijs in mbo-instellingen. Soms ontwikkelt het Steunpunt in het kader daarvan zelf ondersteunende instrumenten, maar meestal wordt de ontwikkeling van producten of diensten – in nauwe samenwerking met het Steunpunt – uitbesteed aan derden.

- *ICO Taal en Rekenen*
ICO Taal en Rekenen, ontwikkeld door I&M en CED-Groep in opdracht van het Steunpunt, helpt mbo-instellingen bij het opstellen van de implementatieplannen (zie het onderdeel Implementatie 'Intensivering Nederlandse taal en rekenen mbo' in deze rapportage). Deze implementatieplannen zijn nodig om in aanmerking te komen voor extra financiering in het kader van de regeling 'Intensivering Nederlandse taal en rekenen mbo'. In 2010 is gestart met de tweede fase in de ontwikkeling van ICO Taal en Rekenen. Hierin worden de onderdelen 'verantwoording' en 'evaluatie' uitgewerkt. Ook worden verbeteringen aangebracht op basis van de ervaringen uit de vorige fase. De onderdelen 'verantwoording' en 'evaluatie' zijn een noodzakelijke aanvulling op de eerste fase, waarmee het ICO-systeem niet alleen in de planfase, maar ook in de fase van uitvoering, bijstelling en verantwoording een ondersteunend informatie- en communicatiesysteem kan zijn. De tweede fase van ICO wordt volgens planning in november 2010 opgeleverd.
- *Taal in AKA*
Een goede beheersing van de Nederlandse taal is cruciaal om goed te kunnen functioneren op de arbeidsmarkt en in het sociale leven. Dat geldt ook voor AKA-deelnemers. Daarom heeft een werkgroep, in opdracht van het Procesmanagement MBO 2010 en onder leiding van ITTA, een Taalwijzer AKA ontwikkeld: 'Taal en AKA, aan de slag met taal in de AKA-opleiding'. Dit product is beschikbaar via de website en kan bij het Steunpunt besteld worden.
- *Rekenen in AKA*
De Rekenwijzer AKA is ontwikkeld door de Werkgroep Rekenen AKA, in opdracht van het Steunpunt taal en rekenen mbo en MBO 2010. Stimuleren van 'gecijferdheid' staat centraal binnen de AKA-opleiding en in de Rekenwijzer staat het aanleren, onderhouden en gebruiken van rekenvaardigheden dan ook centraal. Dit product kan via de website worden gedownload en kan worden besteld bij het Steunpunt.
- *Taal de Baas*
Taal de baas is een diagnosticerend/remediërend programma voor taalzwakke mbo-deelnemers. Het is een instrument dat naast bestaande of nog in ontwikkeling zijnde niveaubepalende toetsen en/of taalmethoden gebruikt dient te worden. De expertise van Kennisnet wordt betrokken bij de

ontwikkeling en implementatie van Taal de baas als breed inzetbaar en open toegankelijk diagnostisch instrument voor Nederlands voor het gehele mbo. Op dit moment vindt een digitale proefronde plaats met deelnemers. Taal de baas wordt in 2011 doorontwikkeld en wordt naar verwachting in maart 2011 aan de scholen ter beschikking gesteld.

- *Docentengids 'Competent in leesbevordering'*
Het Steunpunt en de Stichting Lezen zijn met CINOP een project gestart om bij opleidingen Kinderopvang en Onderwijsassistent voorlezen en leesbevorderingen te stimuleren. De docentenhandleiding is het eerste onderdeel van het project dat is afgerond. Docenten kunnen uit deze handleiding putten bij de begeleiding van de competentieontwikkeling van hun studenten op het gebied van voorlezen en leesbevordering. In het kader van het project zijn ook workshops ontwikkeld en is een monitoronderzoek gepland. De docentengids Competent in leesbevordering is beschikbaar sinds eind september 2010.
- *Ondersteuning ontwikkeling schoolexamens Nederlandse taal en rekenen*
De 'Handreiking instellingsexamens Nederlandse taal en rekenen in het mbo 2010-2011' informeert over de regelgeving die de komende jaren geldt voor examinering Nederlandse taal en rekenen in het mbo. De handreiking bestaat uit twee delen. Het eerste deel, geschreven door het Steunpunt, informeert over de regelgeving. Het tweede deel, geschreven door de CED-Groep, gaat in op het ontwikkelen van instellingsexamens. Beide delen verschenen in juli 2010 en zijn te downloaden via de site van het Steunpunt.
- *Portaal Taal & Rekenen*
Samen met Kennisnet legde het Steunpunt in 2010 de grondslag voor het [Portaal Taal en Rekenen mbo](#), een virtuele 'marktplaats' voor digitaal leermateriaal voor taal- en rekenonderwijs in het mbo. Gebruikers kunnen hier terecht om lesmateriaal te zoeken of om zelf ontwikkeld materiaal te uploaden. Om de vindbaarheid van materiaal te garanderen, is juiste 'labeling' van materiaal (o.a. op doelgroep en niveau) cruciaal. Aan het optimaliseren van de zoekfunctionaliteit wordt door Kennisnet op dit moment (november 2010) dan ook volop gewerkt.
- *Aanbodoverzicht Actis*
In opdracht van het Steunpunt inventariseerde [Actis Advies](#) het aanbod aan leermiddelen, toetsen, volgsystemen, nascholing en (beleids)ondersteuning op het gebied van taal en rekenen in het mbo. De eerste versie hiervan stamt uit 2009. Begin 2010 verscheen een update. Een nieuwe, webbased, versie wordt eind 2010 verwacht. Deze is opgesplitst in drie aparte versies voor vo, mbo en moderne vreemde talen (in het mbo).
- *Drieslag Rekenen*
Na Drieslag Taal (2009) was het in 2010 de beurt aan Drieslag Rekenen. In brochurevorm wordt uitgelegd wat de Drieslag Rekenen is: rekenen in het beroepsgerichte onderwijs (inclusief de beroepspraktijkvorming), rekenen als apart vak en remediërend rekenen. Drieslag rekenen stond centraal bij de vierde reeks bijeenkomsten van de subnetwerken rekenen en komt eind 2010 beschikbaar voor de scholen.
- *Goed Rekenen*
Naar verwachting komt in het voorjaar van 2011 een demoversie beschikbaar van 'GoedRekenen'. In opdracht van het Steunpunt wordt dit ontwikkeld door APS, samen met Hogeschool Utrecht, Stichting Alfabeten en Stichting Expertisecentrum ETV.nl. 'GoedRekenen' is een webbased leermiddel waarmee jongeren en jongvolwassenen met een taal- en

rekenachterstand op een voor hen effectieve en aansprekende manier de rekenvaardigheid kunnen verhogen.

- *Voorbeeld toetsen productieve vaardigheden Taal*

In 2010 werd het initiatief genomen voor de ontwikkeling van de 'Voorbeeldtoetsen productieve vaardigheden Taal'. Deze worden, in opdracht van het Steunpunt, ontwikkeld door Cito en Cinop en zijn bedoeld voor mbo-docenten Nederlands op de niveaus 2F en 3F van het Referentiekader Nederlands. Meer hierover in het Activiteitenplan 2011. De bedoeling is dat de voorbeeldtoetsen rond de zomer 2011 klaar zijn, zodat ze in het schooljaar 2011/2012 kunnen worden ingezet.

Presentaties

Tot de informatietaak van het Steunpunt behoort ook het letterlijk 'brengen' van nieuws. De beleidsmedewerkers van het Steunpunt zijn zeer regelmatig op locatie 'bij derden'. Dat kunnen bijeenkomsten zijn van de taal- en rekennetwerken, maar ook sessies van individuele mbo-instellingen of kenniscentra.

Hieronder (in willekeurige volgorde) een aantal instellingen en organisaties waarbij het Steunpunt in 2010 een presentatie verzorgde:

- Albeda College
- MBO Raad
- AOC Raad
- Netwerk VMBO
- Clustercoördinatoren MBO 2010
- KC Handel
- BTG Handel
- BTG MEI
- Platform vmbo-mbo Midden Nederland
- BTG Uiterlijke verzorging
- Subnetwerken rekenen
- Consortium Beroepsonderwijs
- Mbo Taalcoach Academie
- Kennisdelingsconferentie GDW
- PAEPON
- KC ECABO (Beveiliging)
- Kenteq
- Profiel-conferentie
- Bureau ICE
- Project/netwerk VM2
- Platforms vmbo

Marktplaats mbo

MBO 2010 Marktplaats, marktplaatsmbo.nl, is hét kennisplatform voor docenten en managers in het mbo-onderwijs. Beleidsmakers in het mbo kunnen hier putten uit een grote collectie praktijkvoorbeelden, documenten, artikelen, beleidsnotities, lesmateriaal, filmmateriaal en links. Alle informatie is overzichtelijk gerubriceerd in hoofd- en subcategorieën. Bronnen kunnen worden geplaatst door instellingen, kenniscentra en bedrijven en worden op relevantie beoordeeld door een moderator taal en een moderator rekenen.

De in de zomer van 2010 van kracht geworden 'Wet Referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen' was één van de speerpunten van de Marktplaats. Er kwam veel materiaal beschikbaar waarin de beleidsmatige gevolgen hiervan voor het mbo worden toegelicht en waarin wordt verduidelijkt

waarmee instellingen te maken krijgen bij de invoering van de nieuwe referentiekaders. Vooruitlopend op de nieuwe eisen die in het mbo worden gesteld aan moderne vreemde talen, was op de Marktplaats al in 2010 de nodige informatie te vinden over met name de eisen die vanaf 2011 gelden voor mbo-4 (zie ook het onderdeel Ondersteuning moderne vreemde talen (MVT) in deze rapportage).

Marktplaats MBO 2010 kan ook worden gevolgd via [Twitter](#) en [LinkedIn](#).

Ondersteuning moderne vreemde talen (MVT)

Het Steunpunt heeft zich sinds zijn instelling gericht op Nederlandse taal en rekenen. Toch krijgt het Steunpunt ook steeds vaker vragen die betrekking hebben op moderne vreemde talen en dan vooral op het voornemen om vanaf augustus 2011 verplicht generieke eisen voor Engels op te nemen in alle mbo-4 dossiers.

Vragen over vreemde talen speelde het Steunpunt tot dusver door aan het Procesmanagement MBO 2010. Omdat het Steunpunt door het veld al wordt gezien als een logisch expertisecentrum en bovendien beschikt over de juiste (ICT-)infrastructuur, heeft de Stichting Innovatie Beroepsonderwijs het ministerie van OCW voorgesteld om aanvullende financiering voor het Steunpunt in verband met een uitbreiding van het takenpakket. De ondersteuning van de mbo-instellingen rond dit thema loopt vanaf 1 november 2010 ook via het Steunpunt taal en rekenen.

3 Afsluiting

Het Steunpunt constateert verheugd dat scholen hard werken aan de invoering van een taal- en rekenbeleid dat studenten in staat zal stellen de Nederlandse taal en het rekenen op voldoende niveau te beheersen. De komende jaren zal er nog veel moeten gebeuren om de ambities op dit terrein in de beoogde korte tijd te realiseren. Het Steunpunt bereidt verdere activiteiten voor om scholen hierbij optimaal te ondersteunen. De concrete plannen voor het komend jaar zijn opgenomen in ons *Activiteitenplan 2011*.

BIJLAGEN

1. **Overzicht vragen aan het Steunpunt taal en rekenen mbo (jan t/m okt 2010)**
2. **Rapportage analyse implementatieplannen mbo**

Bijlage 1

Overzicht vragen aan het Steunpunt taal en rekenen mbo (jan t/m okt 2010)

Vraag en antwoord per mail

jan t/m okt 2010

Categorieen	Aantal	Totaal
Examinering		271
Handreiking instellingsexamens	1	
Vermelding resultaten op diploma's/certificaten	14	
Instellingsexamens vs Centraal Ontwikkelde Examens	32	
Implementatietraject incl. pilotexamens	38	
Generieke examens vs beroepsgerichte examens	23	
Vrijstellingen/onderhoudsplicht/EVC	55	
Slaag-/zakbeslissing	37	
Examinering diverse cohorten	71	
Onderwijsinhoud diverse cohorten		14
Referentieniveaus - inhoudelijk		27
Taal en rekenen in KD's		19
Moderne Vreemde talen		58
Aanbod		25
Toetsen	10	
Lesmateriaal	10	
Deskundigheidsbevordering	5	
Dyslexie/dyscalculie/overige beperkingen		21
Implementatieplannen + verantwoording		32
Diagnostische toetsen Cito		12
Niet bekostigde instellingen		3
Ondersteuning Steunpunt		51
Algemene info	6	
Website	11	
Servicedocumenten/producten	13	
Bijeenkomsten	14	
Netwerken	3	
Ondersteuning op maat (presentaties)	4	
Overige		9

TOTAAL**542**